

Міністерство культури України
Черкаське музичне училище ім. С.С.Гулака-Артемовського
Циклова комісія «Теорія музики»

Лекція з Гармонії за темою:

АКОРДИ ПОДВІЙНОЇ ДОМІНАНТИ В СЕРЕДИНІ ПОБУДОВИ

Укладач: Доценко С.Т.

1. Загальні відомості

Акорди групи DO знаходять застосування не тільки в кадансах, але і усередині побудов. Якщо в кадансових оборотах DD готується субдомінантою, то зовні кадансу, в середині побудови, вона вводиться переважно після тонічної гармонії (T або TSVI), зрідка після D або D₆.

2. Розв'язання DD в D і T⁶₄ (прохідний)

Як відомо, в кадансах DD застосовується майже виключно в тих різновидах, після яких плавним ходом забезпечується основний звук D в басу; усередині ж побудови DD можлива у будь-якому вигляді, оскільки цими умовами вона не зв'язана:

438

The image shows two systems of musical notation for exercise 438 in C major. Each system consists of a treble and bass staff with chords indicated by letters below. The first system shows the following chord sequence: T, DD₂, D₆, T, D, DD_{VII₆}, D₆, T, T₆, DD₆, D, T. The second system shows: TSVI, DD₃, D, T, T, DD_{VII₃}, D₆, D₆, T.

Подібно розв'язання акордів DD в кадансовий квартсекстакорд вони можуть розв'язатися і в прохідний квартсекстакорд (T⁶₄), за тих же умов голосоведення. Після такого квартсекстакорду може слідувати DD в іншому вигляді або інша гармонія:

439 П. Чайковский. 5-я симфония. II ч.

D-dur

T DD VII $\frac{6}{5}$ T $\frac{6}{4}$ DD₉ D₂ T₆

3. Перехід DD в дисонуючі акорди групи D

Кожний з акордів DD може перейти в один з дисонуючих акордів доміантової групи, тобто в D₇, DVII_;; іноді в D₉.

При такому переході ввідний звук DD (IV#) йде вниз на хроматичний півтон, в септиму D₇ або квінту DVII₇, тобто убік, протилежну своєму тяжінню.

Септима акордів ведеться нормально - на ступінь вниз, загальний звук залишається на місці (гармонічний з'єднання). Подібний перехід зустрічається і в каденціях:

440^a

C-dur

T TS_{VI} DD $\frac{6}{5}$ D₂ T₆ T TS_{VI} DD $\frac{6}{5}$ DVII $\frac{4}{3}$ T₆

T₆ DD VII₂ D $\frac{4}{3}$ $\frac{6}{5}$ T DD VI $\frac{4}{3}$ DVII₇ D $\frac{6}{5}$

440^b

c-moll

t DD VII $\frac{3}{4}$ D VII₇ t t DD $\frac{4}{3}$ D VII₂ D₇ t

440^b П. Чайковский. «Пиковая дама»

a-moll

s₆ s t₆ DD₉ D₆₋ s s t₆

4. Перехід DD в дисонуючі акорди групи S

Іноді акорди DD переходять, шляхом хроматичного пониження терції і квінти DD (пріми і терції DDVII₇), у відповідні акорди sII₇ мінору і гармонічного мажору.

В мажорі в цих випадках переважно вводиться субдомінанта гармонічного ладу (частіше sII₇, іноді s), що дає більшу кількість півтонових звуків в голосах, ніж субдомінанта натурального мажору. За субдомінантою слідує D того або іншого виду або ж тоніка в оборотах плагального характеру (див. заключні такти опери Р. Вагнера «Тристан і Ізольда» і висновок романсу М. Балакирева «Сон»).

443^a

DD₆/₅ SII₆/₅ T₆ DDVII₇ SII₆/₅ D₂ T₆ DD₄/₃ SII₄/₃ K₆/₄ D₇ T

443^b Н. Римский-Корсаков. «Снегурочка»

E-dur T₆ DDVII₂ SII₇ D T₆

Приклад гармонізації:

444

Доповнення

1) Розв'язання DD в кадансовий квартсекстакорд, полягаючий, як відомо, з звуків тонічного тризвуку на домінантному басу, послужило основою для виниклого пізніше розв'язання DD безпосередньо в тоніку. Зміцненню і розповсюдженню такого обороту сприяла наявність загальних звуків в DD і T, забезпечуюче велику плавність і природність даного обороту:

447

Тому найхарактернішим і поширеним виявилось застосування $DDVII_7$ (набагато рідше DD_7) в ролі допоміжного акорду, між двома однаковими видами тоніки, при плавному голосоведенні або на витриманому в басу основному звуці тоніки:

448

Allegro passionato

М. Балакирев. Романс «Я любила его»

Des-dur

$DDVII_6$ T

449

П. Чайковский. 6-я симфония

D-dur

$DDVII$ T

2) DD може, як указувалося, переходити і в субдомінантову гармонію (див. приклад 443).